

სანთუჩი

ნათარგმნი ლექსები

თარგმან კარგანთელისა

ქუთაისი.

ი. ძილიძისა და ი. ხელაძის სტამბა

1905.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 30 января 1905 г.

*

(ნ. ნეკრასოვისა)

გადის დრო და თან მკვლევს მე ძალას,
გადის დრო და თან სუფსა მიწუხებს.
ძამელო ჩემო ჩაკდივარ საფლავს
და კერ კესწრები მე ბედნიერს დღეს.

იმ დღეს, როდესაც ცრემლი შეგძირება
და გაგიჭრება შენ ყველა წულუღი,
და წმინდა ნატურა მე ამისდება,
ემწვილობიდან გულს ჩასახული.

მაგრამ კი მინდა, რომ სიკვდილის უამს
შევიტყო, რომ შენ გზას ადგესარ სწორს,
რომ შენი მეუბა, რომელიც ჭისოესავს,
უღის კაი დარს, — მოსაკლიანს დროს;

რომ მომაკვდავთან ნიავს მოჭკონდეს
სამშობლო სოფლის კრთია მანინ, სმა,
რომელშიაჯა აღარ ისმოდეს
კატან სისხლისა და ცრემლების ღვრა.

ეკელაზედ - უფრო.

(რობერტ ბორსისის)

იყავ, ღარიბო, პატროსანი,
 შრომა გიყვარდეს ეკელაზედ უფრო;
 შარმატს-უსაქმურს პირი არიდე, —
 გეზიზღებოდეს ეკელაზედ უფრო!
 გელაჰ გაკედრები ეკელაზედ უფრო,
 არ შეგეშინოს დიდი-კაცების, —
 დიდკაცობა სომ ფულის ტამლების
 მსგავსია, ძმაო, ეკელაზედ უფრო!

ხმელა პურითა შენ იკვებები,
 იცნამ უბრალოს ეკელაზედ უფრო;
 სსჯა მდიდრათ სცხოვრობს, ფარსა აცვია,
 მაგრამ ფლიდია ეკელაზედ უფრო!
 ეკელაზედ უფრო, ეკელაზედ უფრო
 ფუჭად ჩვენ უნდა კსოვლიდეო სარისსსა, —
 პატროსინება თუ აქვს ღარიბსა,
 ის სელმწიფეა ეკელაზედ უფრო!

აი ეს კაცი დიდი კინძკა,
 ძვენის ურტები ეკელაზედ უფრო,
 სიძდიდრის გამო ცხვირს მალა იტკრს
 და სულელია ეკელაზედ უფრო!

ყველაზედ უფრო, ყველაზედ უფრო
 ჩვენთვის, ვინაც კართ შრომის ძვილები,
 მისი კარსკვლავი, ლენტი, ჩინები
 სასაფილოა ყველაზედ უფრო!

ზარმაც მონისა გადიდგაცება
 სულ აღვილია ყველაზედ უფრო;
 ჰატიოსნად კი კერავის გასდის
 ძეგეც, ძლიერი ყველაზედ უფრო!
 ყველაზედ უფრო, ყველაზედ უფრო
 უნდა ვიყვნეთ ჩვენ ჰატიოსნები,—
 ეს დირსება ჩვენი ჩინები,
 და ჭკუა-ცნება ყველაზედ უფრო.

ზეტასი კვედროთ, რომ ჭკუა-ცნება
 ჩვენში მეფობდეს ყველაზედ უფრო,
 ჰატიოსანი შრომა რომ გასდეს
 ჰატიკრემული ყველაზედ უფრო!
 ყველაზედ უფრო, ყველაზედ უფრო,
 აწ და მარადის, უკუნისამდე,
 რომ კაცთ კაცსა კიდით-კიდებდე
 მკვიდრ ძმად მიაჩნდეს ყველაზედ უფრო!

ეგელანი მძანები ვართ.

(რობერტ ნიკოლის)

რა ბედნიერად ვიცხოვრებდით ამ წუთი-სოფელს!
მაგრამ კაცები არ გაფასებთ ერთი ერთმანეთს!
რატომ არ ეტყვის მეზობელი თავის მეზობელს:
„ჭაჭნი ყველანი ხომ ძმები ვართ,— მომესვიე ყელს!

„რათ არ მოკრჩებით უთანხმოებას, შეურს და მტრობას,
რათ არ შეკადგინო სიკვდილი ყველანი ერთს დიდ ოკეანას?
რომე შეგვეძლოს, სიყვარულით ვუთხრათ ერთმანეთს:
„მოდო, ყველანი ვართ ძმანები,— მომესვიე ყელს!“

„შენ ხარ მდიდარი, ტანს გაჩვია კაი კაბები;
მე კი—ღარიბი,—და ტანს მაკრავს რაღაცა ძველი;
მაგრამ გულისთა ვართ ორნივე ჰატირისები,—
მაშ ჩემთან მოდი, ვართ ძმანები,— მომესვიე სელი!

„ჭაჭის ფლიდობა, ლაღატობა შენ გეზიფლებს,
მაგრამ სიმართლე ძვირად გიღირს, გიყვანს კეთილი;
მეც კეთილითა და სიმართლით გული მეგონება,—
ძმები ვუთხვილვართ და მაშ, მოდი, მომესვიე სელი!

„შენგან ძლიერი, არც უღაცა არა სტყუივდება;
შენსავით მეც ვარ ჰატირისანი სიტყვის დამტკელები;
რაც ჩემთვის არის, ის შენც არს ბედნიერება,—
ჩვენ ვართ ძმანები, აბა, მოდი, მომესვიე სელი!

„სულთ და გულთ ვგარბისარ შენ შესსა დედას,
 დედა ჩემდა მარტო ჩემით იყო სულდგმული;
 დაე, ვიდგეთ ჩვენ იუნდ სსკა და სსკა სარისსებრედაც,
 მინც ძმები ვართ, შემოსსვიე ველს სელი ძმური!

„ჩვენ გვიყვარს ორთავ სამური შინის ელვარება;
 ჩვენთვის ვკელაზედ ძვირფასია მსარე მშობელი;
 მეც შესსავით მაჭკვს მოცემული ცისგან ცსოკრება,—
 ძმები ვარ... მოდი, გადაძსვიე ველს ძმურად სელი!

„წიგვას გვიძირებს ჩვენ ორივეს სესტი სიბურე,
 და იმას შემდეგ შესც ჩემსავით სიკვდილს მოელი;
 რიგი სამარე ჩვენს სკედრათა გასდება შურე!
 დიად! ვუკლანი ვართ ძმანება... მოძსვიე სელი!

ჩ ა დ რ ი .

(მორიც ჭარტმანის)

I.

გდია და ელის საძმრას სიკედილსა
 გრათი უნგრეთის, ჯაჭვით შეკრული.
 მას უნდოდა, რომ ჩაგრულს მამულსა
 მიშველებოდა: მტრის ჯაგამა გული
 ცეცხლით აღუგონო; გრძნობდა მონებას
 ის მონათ შარის, — და დაიჭირეს,
 როცა ებრძოდა მძლავრ ბოროტებას,
 და ჩამოხრჩობა მას განუჩინეს.

ძლივს შეუსრულდა გრათს ოცი წელი,
 და დღეს მან უნდა დასთმოს სოფელი!
 არ ეშინია სულაც სიკედილის, —
 ეგ წამალია გულის-ტეიკილის!
 მაგრამ აყრუოლებს, როს აგონდება,
 რომ ხალხის აკალწინ ჩამოჭკიდებენ...
 რომ სიკვამლეების გროვა შეკრება
 და მოძულეებულს მის ტანს დაჭკლევდენ.
 მაგრამ ის მანც ბაკშიაჟით ტებილსა,
 ბნელს კუთსკშია მიეცა ძილსა.

გრანფი დღეს დედას უელს ეხვეკოდა
 და დაღონებით ასე ეტყოდა:
 „დედაჲ, მშვიდობით, გეკარგვი შვილი
 ერთად-ერთი და ჯერ კი უმაწვილი!
 ჩემი სასული განჭქრება სკალე
 და არ დასტოვებს ამ ქვეყნად კვალსა!
 დედოფლო, შვილი, გთხოვ, შეიბრალე!
 შეკსკდი უშიშრად ბრძოლის გრიგალსა,
 კომლში და ცუცხლში არ კგრძნობდი ურყოლას;
 მაგრამ სამრახის სიკვდილის უამის
 დამაწებებებს ფოთლივით თრთოლას.“

დედა ნუგეშით მას უპასუხებს:
 „შვილო, ნუ სწესხარ, არ აგაურყოლებს!
 დღეს სასახლეში წაველ სათხოვანად,
 მოთქმით, ვაებით, დაკლერი ცრემლს მწარეს...
 და დიდას, როცა ჩამოსახრჩობლად
 გაგაგზავნიან დიდ მიდანსკედ,
 იქ დამინასავ მდგომს აივანსკედ.
 თუ შავის კაბით ვიქნე მე, შვილო,
 იცოდე, რომ შენ სარ სასიკვდილო...
 რა გიჭირს, გული გაქვს გაუკაცურო
 და გაბედვითა სიკვდილს შესუდეები;
 სახრჩობელასითან შენ არ შედრეკები, —
 შენში სდრუღს სისხლი მამაპაპური!

და თუ აიკანს მხსნო წადრიოა,
 იცოდე, რომ ცრემლებს ღვრიოა
 გადაგაწინე სიკვდილს სსსირცხოს.
 მამინ ჯაღათმა რაც უნდა გიყოს,
 არ შედრეკე, შვილო, ემსწვილივითა!“

და აი ესლა გრაფის ტკბილად სძინავს
 და დილაშდასაც აგრე იძინებს...
 ის სიზმარშია, დედას ჰსედაჰს,
 რომ ჩადრ-მოხილი იმას დაჭეურობს...

II.

რეკა შეიქნა და სალხი მიიბაი.
 გრაფი ქუჩა'ხედ ნელ-ნელა მიდის,
 მას გაის არტყია გულქა მცველები
 ხალხი მოადგა გადებულ ფანჯრებს:
 ვინ იცის, რამდენს მოსდას ცრემლები
 და ან რამდენის ქალის სელები
 ორმსრივ აყრიან გრაფის ეკაილებს!
 ის კურაფურს გრძნობს და დარდანი
 შეიძნისაკენ წინ ისედაბა...
 აჰა, გამოხნდა ის აიკანი,
 სადაც დედა სდგას თუთრ წადრისი.

სისარულეთა გრავი ლელდება!
 სასრხობელასკენ გულმაგრად მიდის...
 ჯალათის გვერდით უშიშრად სდგება
 და პირნათელი ის სვეტთან ადის...
 თკით მკვლარსაც შირჩედ ახნდა ღიმილი!

ძამ რად ისსამდა დედა მისი ჩადრის?
 ეგ იყო წმინდა, უმანკო ტყვილი!..
 ძას უშინოდა, რომ კაყვი-შვილი
 არ შეკრთომოდა ჩამოსრხობის უამს!

ცხენი და ვირი.

(ჰეინესი)

ტკინის რქელსებსკედ როგორც შუიღუელი
 ძირბის მანქანა ვაკონებითა, —
 ძირბის, — და აფრთხობს მართელს არე-მარეს
 სუნთქვით, ღრიალით, სმა-ურობითა.

ამ დროს ეზოში, ღობესთან, კირი
 და თეთრი ცხენი იდგნენ ერთად;
 ვირი გულდასმით ჰკერესდა ბაღასსა,
 მაგრამ ცხენი კი იყო მწუხრდა:

მან დაინახა მგზავრი მანქანა,
 შეშინებულმა იწყო კანკალი,
 ამოიხსრა და სიქვა სმა მადლა:
 „გაი, ცხენებო! ოჰ, თქვენი ბრადლი!

„ვიფიცაკ, სემთვის თვითონ ბუნებას
 რომ არ მოეცა ეს თეთრი ტყვავი,
 ეხლა უთუოდ გამათეირებდა
 ეგ სისაშიშრო დასინასავი!

„რას მოკესწართ! უწყალო ბედი
 ღალატს უპირებს ცხენების გვარსა;
 მე სომ ცხენი ვარ, მაგრამ ვჭკითს-უფლად
 შავ-ბედის წიგნში სვენს დაღუპვასა.

„ლორთქლის მანქანა შეგვერილება,
 რაღა თქმა უნდა, ჩვენ ის დაგვესოფაოს;
 დღეის იქით სულ ყოველი კაცი
 საყდომად რკინის პირუტყუს მიმართავს.

და რა გრძიობს კაცი, რომ უჩვენოთა
 მას შეუძლიან კარგად ცხოვრება,—
 მშვიდობით მაშინ თიკა და ქერო!
 კაცის მხრით სული ჩვენ აგველება!

„ბოული კაცისა ქვასავეთ არის,—
 ტყვილად ერთს ნამცეტს ის ღვარ გააჭმეოს...
 დმერთო, რაღა გქნათ, სულ ამოკწყდებით,
 თაკლებიდგან რომ ის გამოგვაგდებს!

„ვერ მოვასერსებთ ჰარკას კაცივით,
 არც შეგვიძლიან ვალის აღება;
 ვერც ლაქუცს შევისძლებთ ვაც და ძალღვივით...
 ოჰ, დმერთო! ცხენებს ბოლო გველება!“

აგრე მოსთქვამდა ცხენი სანწყალი...
 ვირი კი ამ დროს ყურებს იბურტყდა
 და დამშვიდებით და სიტკბოებით
 ბაღასს ჰოსიერს გემოვნად ჰკერესდა.

რა გაათაკა, თაკი აილო,
 მერე ყროყინით ხელა დაიწყო:
 „რა ემართება ვირების კარსა?
 მე არ გავიტეს ამ კითხვით თაკსა:

„ეს კი ვიცა, რომ ამაყ-ცხენებსა
 დიდი მოგელისთ უბედურება;.
 ჩვენ კი თაყდაბაღს და მშვიდს ვირებსა
 სულაც არაფრის არ გვეფიქრება.

„რაც უნდა ბრძნიელი და ეშმაკური
 მანქანა კაცმა განზოგონოს,--
 ჩვენ კა უთუოდ უკუნისამდე
 მან მშვენაირად უნდა გვარჩინოს.

ბედი მისდღეში არ მოგვიძულებს:
 ვაღდებულების ჩვენ ერთგული ვართ,--
 ჩვენ ძველადგანეუ მამა-პაპობით
 წისქვილსედ ეოკლდღი რიგზე დაკდიკართ.

„იქ დოლაბები ბრუნვენ და პურს ჭეჭენ,
 ჩქარა მივსებენ ფქვილით ტომრებსა;
 მიმაქვს სახალხე მე მეპურესთან...
 მერქე ვაცები ულაშვენ პურებსა

„აგრე, ძველადგან, ბრძნიელად ბუნებაში
 დასდვა სამუდმოდ სვეული ამგვარი,
 და არაოდეს არ უნდა განჭქრეს
 ამა ქვეყნიდგან ჩვენ ვირთა-გვარი.“

ყსენობათი აწრი:

რანდობის დრო განჭქრას ამ ქვეყნათ
 და ამაყ ცხენს ჭსკდა შიმშილი ბედათ;
 ვირს კი ექნება მუდამ საჭმელი
 კაცის ხაშრომა თიკა და ქერი!

(ვიქტორ ჰიუგოსი)

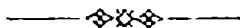
ვინც სიჭრუის და ბოროტების დროს
 გახდა მქადაგად ჭეშმარიტების,
 ჩვენ მას ვემსით სჯულისა განმდგომი,
 ვსოკლით მას ღვთის-რისხვად და მიტრად კაცების.

რა ჰატეოს-გვემდით მართალ სიტყვასა?
 და მის მთქმელს ნაცულად რას მიკატებდით?
 „სიკვდილი ემაგ მაცთურ სოკრატის!
 ჯვარს-აცვით ქრისტი!“ ჩვენ ვლალადებდით.

მიწა ბრუნავსო, რომ სთქვა გალილემ, —
 ჰეიტესეს ბოროტად, სტანჯეს ამისთვის...
 სხანს, რომ ბუნების არის კანონი,
 რომ ჩვენ-კაცების წარმატებისთვის

შკეთესები ჯვარს უნდა გტანს,
 მათ ჩენ შეგაწირონ თავისუფლება,
 დაჭკარგან ჩვენთვის თვალის სინათლე,
 გვიმსსვერზლან სული, გული, გონება,

მარად იშრომონ მყოკასისათვის,
 მათ ოფელი ღვარონ და სისხლი სთხიონ,
 და ჩვენგან კი მათ ამ ღვაწლისათვის
 ტუდი სასელი ჯილდოთ მიიღონ...

ს ი მ დ ე რ ა გ ა ნ დ გ ო მ ი ლ თ ა .

(ა. ჰლეშჩევისა)

(მუძღენი ქართველ ბრძენებს)

ღათუში ძირს ბორდღვა, დიდ-გაწყობის იუკსებზედ სვეგნა,
მათგან მოგდებულს. ლუკმაშია გაცრელა რწმუნების,
ვინც ბორცუს ებრძვის, თავს არა ჭხრის, იმათი დეგნა,
რომ მათ სცნონ გემო უბედურების:

ეს არის, ეს, ჩვენნი საქმე!

ჩვენ ერთგულად ვმსახურებთ მას.

გაი აწიოს მოუსყიდველს!

გაი ჭკუას ჰატოხანს!

გაი მათ, ვინც რომ აღტაცებით ემაწვილ ოცნებებს
საუნჯესაკით გულში იცაგს და ადრინდულად
კანთ სიკეთისთვის, სიმართლისთვის მუდამ ღალადებს,—
გაკხდით მათს სასულს საღსის საფითსულად!

გაი მათ, ვინც ჩვენ ჰირში მართალს სიტყვასა გვანდის,
ვინც რომ არცხვენს ჩვენს სიტყვასა, ჩვენს მოქმედებას,
ჩვენ ხაღსს ჩაქმსებთ: „ის ჩვენ გკარბეკს ჭონებას გვა-
შეგბორკოთ! ჯაჭვი მაც ბორცუბასს!“ [ცლის,—

იყო დრო, როცა ჩვენც ვიყავით თანადურილი
 და მივისწრაფვით საბრძოლველად ქუქა-ქუსილით;
 მადლობა ღმერთისა, ის აღტაცება სამუდამოდ განჭქრა,
 ესლა სხვა არის ჩვენი სურვილი.

ესლა ჩვენ მივსვდით, რომ ის სიქმე და ის სიტყვები
 იყვნენ სულ იუქი, რომ დიდებას კვჭობებით სისკა გზითა
 და რომ ჩვენ უნდა შევინახოთ ძველი ცოდვები
 ნამუს-პატივის ლაფში სრესითა!

ლაფში ძირს ბორდღა, დიდ-კაცების ფესებზედ სვეკნა
 მათგან მოგდებულს ლუქმაშია გაცვლა რწმუნების,
 ვინც ბორცუს ებრძვის, თავს არა ჭსრის, იმათი დეკნა,
 რომ მათ სცნონ გემო უბედურების:

ეკ არის დღეს ჩვენი სიქმე,
 ერთგულადაც ვმისხურებთ მას!
 ვაი არსსა მოუსუიდეკელს,
 ვაი ქვეუსს პატიოსანს!

გ ა რ დ ა ც ვ ა ლ ე ბ ა ს ე დ .

(ნ. დობროლი უბოჯისა)

აი სიკვდილსა ვიდეე აცხადებს
 დღეს გასეთების შაჟი არშია,
 მაგრამ ნალექელს ეს არ მიმატებს
 სკვდით მოწამლულ სულს და გულშა.

რადაც მსიარულ ძელეკარებითა
 ვეგებები სულ იმა ამბავსა,
 რომა სიკვდილი გულდადებითა
 მსთიბავს თანდათან ძველს იაობასა...

ვის სიკვდილითაც მე ვკანკალებდი,
 ის მოხეტობი დღეს არ ცხოვრებენ;
 რასაც ძველებურს ჰეტიკისა გისტემდი,
 სულ მათთან სიფლავს განისვენებენ...

განჭსცხრი, სიკვდილო, ამ საწყალს მსარეს,
 რაც აქ განსრწნილა, შთანთქე, გაჭიფანტე,
 და სრწნილებისა ახალ სამარეს
 ახალ ცხოვრების დროშა აღმართე!

*

(ნ დობროლიუბოვისა)

მზე ამობრწყინდა, დაჭსედა მთასა,
 ბარს დაუთვარა მსწრათელ წრდილი გრძელი;
 არ შეუტყუია ვერ მშვიდისა ბარსა,
 რომ მთის წვერს ათუობს დღისა ნათელი.

მოისა ქვის გულსა და მყინვარ თავსა,
 დრუბლის მანტიას, მის მხრებზედ მოსსმ-მულს,
 მზე დაუთვარავს, ისე რომ ბარსა
 შეუქი ვერა ჭსდის ბნელს სქლად გადაკრულს.

მალლა საქმეა და მოძრაობა,
 მიწს მოფენილა ბუიანი ძილის;
 ეს ძილი მსოფლად იმით იფროსობა,
 რომ მედამ ებრძვის მას ზრუნვა დილის.

მაგრამ მღვიმისე მზე მალლა იწვეს,
 ის ჩვეულებრივს გზასა მიჭყეება;
 და გრძელი წრდილიც თანდისთან იკლებს
 და შუა დღეზედ ის სულ განჭქრება.

მზე დაადგება პირდაპირ ბარსა,
 მძინარს არესა დღე გაუღიმებს,
 სახამ მეორე მსრით იმავე ბარსა
 სხვა მთისა წვერი არ დაწირდილებს.

ყმაწვილის ტირილი.

(ნ. დობროლიუბოვისა)

რასთვის მიკრაკით მე სულებს და ფეხებს?
 რათ ჩამაწვინეთ აგრე აკვანში?
 რასთვის ჩამაგდეთ პირველსავე დღეს
 მწარის ცხოვრების სასტიკს ტანჯვაში?

გიდეკ ბეგრია ხომ სატანჯველი:
 ჩემს სულსა და სორცს ვაჭკვი მოელის;
 ჩემს მღუღარე გულს მრავალი გველი
 ხნიერობაში შემოესვევის.

ეგ ჩვეულება იველად-ძველური,
 კაცის უმართლეს სჯა, სამართალი,
 ჩაცმა და პრანჭკა ახალ-მოღერი...
 მრთელის ცხოვრების არის სამისალი

მაშ მომეცით მე ყმაწვილობაში
 თავისუფლება, რომ ჩემებრ ვივშვენდე,
 რომ სიყრმეს მაინც გაჭირვებაში
 სიყვარულითა მოვიხსენებდე!...

(ნ. დობროლიუბოკისა)

(მუძღენი ერთს ჩემს ნაამხანაგევს)

როცა ზამთარში გაჭირვებული,
 ღონე მისდილი, მშიერ-მწყურკალი,
 აკადემოფი და გაცივებული,
 შეველ მშენიერს ქალაქს საწყალი;

როცა კარეტით მჭროლუ ცხენებსა
 ძე გადაუტრია და ქუჩასუდა
 უღუთოდ დამაგდეს; რომ სულელებსა
 კარგად ესწავლათ ჭკუა ჩემსუდა;

როცა წაქცევით სულ დამტკრეული
 სადღაც ჩამოკვსექ ერთ კიბის ძირში,
 და ქარი მჭსტეიდა განრისხებული
 და სულ მყერიდა თოვლ-შსაჰს ცსვირ-პირში, —

მაშინ, ოჰ, ღმერთო! რამდენი წეველა,
 რა გაზრახება გუელს მაწკებოდა!
 მტერად საწყალთა შეკრაცსე ეველა,
 ვინც უდარდელად იკვებებოდა—

ჟინაც დიდებულს ცსოვრებაშია,
 ჟინაც ოსკრასა თაჟის მოძმისას
 არა გრძნობს გიყუყის განცხრომაშია
 და აყლარუნებს სულ სიკისე ქისას.

. . . ესლა აღარ კარ გაჭირკებული,
 და, როს ამაყად მივჭქრი ქუნაში,
 ვხარობ, თუ ჩემის ქუნრის ქნული
 მათრახი მოჭსცხებს გამკლელს ყერიმალში.

შ ე ს კ ე დ რ ა .

(6. დობროლიუბოკისა)

ერთსელ ქუჩაზედ პირ-გამსდარი ყმაწვილი შემსვდა,
 იყო სნეული, ფერ-მისდილი, თვალ-ნამტინალი,
 მონძი ტანს ეცვა, სიცივითა ის განკალებდა,
 ქრისტეს გულისთვის შეწვენასა მთხოვდა საწყალი.

„ხუთი დანძმა კართ, მამა ჩვენი გავზანეს ლაშქარს
 და დედა ჩვენსა ლოგინოდა ებრძვის სიკვდილი...
 სასლიდგან გყრიან, საეჭიმო ფულიც არა გაჭკვს,
 და ჩვენცა თითქმის სულ ყოველდღე გკისრჩობს შიმშილი“ ...

გული მომიკვდა ამის გამგონს, კსწესდი სულითა,
 საუბედუროდ არა მქონდა შეწვენის ღონე...
 ყმაწვილს დაუწყე მოფერება სიყუარულითა,
 და მწარე ფიქრმა ჩვენს მსკვდრზედა იქ შემიპყრო მე...

ჩვენს პირდაპირ კი მშვენიერი სასლი ბრწყინავდა,
 მდიდრულად იყო ის მორთული, გაჩაღებული...
 მწვანე სტოლები მის დარბაზში აჭა-იქ ჰსჩინდა,
 ბაღის მუზიკა იქ გრგვინავდა გაქსარებული...

მ უ შ ა ს .

(მიბაძეა)

დაჭკარ, ძმაკ, თოხი მიწასა,
 თან მიაყოლე მეშური,
 და ნაღვლით მკენესარს შენს ხმასა
 ადელეებინე ეს გული!...

მე და შენ და ჩვენმა ძმებმა,
 ყველა ჩვენმა მეგობრებმა,
 კარგად ვიცით, თუ შენ გული
 რამ მოგიკლა, რა დარდებმა.

შენ მისთვის ჰკენეს, რომ ბედისგან
 მშრომელს ხელი გაჭკს შეკრული.
 დამიჯერე, რომ ამისგან
 მეც გულშია ღრმა მაჭკს წულული...

შენ არ იცი, რომ კაცთ ჭიკუა
 ხელის შეკვრით დაბმულია;
 ჭკუის ასსნა, ხელის გასსნა
 ერთმანერთის მისაღბუნია.

დაჭკარ, ძმაკ, თოხი მიწასა,
 თან მიაყოლე მეშური,
 და ნაღვლით მკენესარს შენს ხმასა
 ადელეებინე ეს გული!..

მ თ ე ს ვ ე ლ ი .

(ი. ნიკიტინისა)

ნელ-ნელა მიდის მუდამ დროება,
 გემართებს იმედი, ლოდინი ჩვენსა...
 იმრავლე ჩვენსა ასალ-თაობა, —
 წინა მოგელის შარა გზა შენა.
 ბნელ ღამეშია ელვამ დაგონათა,
 ჩვენ ესლა ვდგეკართ დასლართულ გზაზედ...
 მკედრებს ჩაქმინათ ამ ქვეყნად ღრმათა,
 ცოცხლებსა დაგვიჩა საქმე მიწაზედ.

თესლსა სთესავდა ათასი წლები,
 მისი ფესვები ღრმად გასსმულა;
 ტყესა მოჭკაფავს მსოლოდ ცულები,
 ბოროტებისა მოთხრა ძნელა;
 მას შეუთვისდნენ მამა-ხაპები
 და ჩაგინერგეს ჩვენც სიყრმეშია. .
 ღრმა ძილს მიეტნენ ამ ქვეყნად მკედრები,
 ცოცხლებსა დაგვიჩა საქმე სულშია.

რცხვენოდეს იმას, ჰინც სწუისს უგნურად, —
 ფოთლის შრიალზედ ჰინც ჭკარგავს ენას!
 ნეტავი მას, ჰინც თაგვანწარულად
 ემსახურება ჭეშმარიტებს!
 ჩვენ გაკასილეთ გვიან თვალები
 თანსძად მივსცვივდეთ მალე ყანებსა...
 ღრმა ძილს მიეტნენ ამ ქვეყნად მკვდრები,
 და საქმე დაგვირჩა სულში ცოცხლებსა.

მიწა მზათ არის კარგად მოსხული;
 ვსთესოთ, სანამდის სდგას გაზაფხული:
 კეთილ სიტყვის და საქმის თესვები,
 არის მერმისთვის არ-დაკარგული.
 სად ან რა გვარად ვპოკეთ თესვები,
 ამის ზასუნი მივჭსოვთ შვილებსა...
 ღრმა ძილს მიეტნენ ამ ქვეყნად მკვდრები,
 და საქმე დაგვირჩა სულში ცოცხლებსა.

გალობა მორწმუნეთა.

(ა. ზღეშეგისა)

გასწით! უეცკოთ და უშიშარად,
 ძმებო, მიკმართათ ღვაწლსა ჭეღუურსა!
 აჴა ცაზება კსედაჲ მე ცსადად
 წმიხდის გამოხსნის ცისკარს მკრთალკარს!

აბა, მისუდ კიუათ, მხარი-მხარს მიკვსცეთ
 და ისე, მწეობრად, წაკიდეთ წინა;
 მეცნიერების დროშის ჭკეშ დაჴსდგეთ, —
 ვძრკულდეთ, გაკმაგრდეთ იქ სჯიმისთვინა.

სიტრუგისა და ცოდვის ქერუემებს
 ჭეშმარიტების დაჴვსცეთ დასუარი,
 და მის სუვირით ჩაჴვსძსხოთ მძინრებს
 და წაჴიჴანათი ომში ღაშქარი!

არა კქმნათ კერში თავის თვისის
 არც ჭეჴუნარედ, არც ცათაშინა;
 და მრთელის ჭეჴუნის დიდებისათვის
 არა დაჴემსოთ შირჭეჴ მის წინა!..

ჩვენ რუჭადგოთ ქრისტესი მცნება —
 ეცთ სიუკარული — გლასაკებს, მდიდრებს,
 ვითმინათ მისთვის ჩვენ დეგნულებს
 და მიუუტეკოთ განარისხებულ მტრებს!

ნეტავ იმას, ვინც თაჲის დღესა
 წმინდის ბრძოლით და შრომით აღამებს;
 ვინც მოხსასკით ნიქსს ვეცეიქსა
 უსარგებლოთა მიწაში არ სდებს!

ძოდით, მიკსდით ცსოკრების გზაში
 ჭეშმარიტების წმინდა ვარსკვლავსა,
 და დამიჯერეთ, რომ ქვეყანაში
 ცუდს არ დაკსტოკოთ ცსოკრების კვალსა!

ახა, ისმინეთ, ძმებო, ძმისა ხმა,
 სანამ ჩვენში სდგას ემაწვილი სუელი:
 გაესწოთ წინა! ისე რომ ბედმა
 ვერ შეგვიშინოს კერაფრით გუელი!

გილოს მიმოქცევა.

(ა. ზღუშჩევიისა)

I.

ვინც მბრძოლთაგანი შესკდით აკდარსა,
ვინაც ჩვენშორის აღარ სართ დღესა,
ყველას გუღითადს გიძღვისი სალამსა
და მოგილოცაჲ თან ასალს-წელსა.
დაე, სალამი ამ წრთელ მოლოცვით
მჭროლუ ნიაჲთ თან წარიტაცოს, —
და თქვენ, წადებულს ცხოვრების დეღით,
შორს ქვეყანაში მსწრთელ მოგიტანოს!

ყველას, ვინაც მტრობთ უმართლოებას,
ვინც აღუდგებით, ჳსტემთ ბოროტებას
და მოწილებით თაკს არა უსრით
ჩვეულებრივსა მათს საძაგლებას, —
ყველას გიგზავნი ამაჲ სალამსა
და ვისურვებ, რომ წელსაც ასალსა
მოეტეს თქვენთვის ძალა ბრძოლისა,
ჭირს და ლხინშიაც სიმხნე სულისა!

II.

აი გაიკსო ზაღა სტუმრებისა...
 აქ ეკელაიური სიმდიდრით ელაკს!
 და ერთმანერთსა მსიარულებით
 ეკელა ახალსა წელსა ულოცავს.

რა ზომიერათ და რა ჩრდილობით
 და თავდაჭერით არიან ამ დროს!
 გამოწეულია ეკელა ღრამობით
 სიტყვა, მიმოხრა ამ მოლოცვის დროს!

რა საუცხოო და რა ნაზია
 აქ ყოფა-ქცევა და საუბარი:
 არც ერთს აქ მეოფს არ უკადრების
 რამე სითუცხე, ან სმა მალაღია.

ჩუბი იჭუსა ბაღის მუზიკამ,
 და ლაზარაკის სმა აჯარ ისმის;
 რა, რა მეწყინა!.. არ დამცალა
 ყურის-დაგდება ბრძნულ მუსიკის.

თორემ დილაძდის ღმობიერებით
 სულ კისმენდი აქ ამათ ყბედობას
 მარედ, თუ როგორ წასდა ჩსეობით
 ახალ-გაზდობა ამ ჩუბს დროებს.

აი მოხუცი, თეთრ თმით შემკული,
რაც გულ მსურვალად დარდობს იმას,
რომ: „ემსწილები, გარდარეული,
არ აფასებენ... ჩინსა და ჯვარსა!“

„რაც წმინდა არის და მშვენიერი
ყველას ისინა ღაფითა სკრიან;
და კართ მეტადრე მით უბედური,
რომ წნეობითაც წამსდარ არიან.“

„ყველა მათგანი ჩემობს გრავსობას,
იგონებს გლეხის უბედურებას
და კანონითა ამ ქვეყანაში.
გლეხებსაც ჩვენებრს აძლევის უფლებას“.

ოქროს პირი აქვს უთუოდ ამ კაცს!
სისხარულითა გული მიიუეთქავს,
როს მაგონდება, რომ მრთელს წელიწადს
უნდა ვუყურო ამკვარ სეუბარს.

III.

არ დაივიწყო, რომ კალი გადავს
მისი, კინც ობლად, ღარიბად არი,
ვის გაჭირებებს უღელი აწევს
ვინც მწუსარეა, მკლუ და აკერმერთალი!
არ დაივიწყო, რომ ზეცამ მსგავსი
მოგცათ ორთავე წმინდა უაღლება

ძისი, რითაც არს ეს დღე შეიჭრისი,
რაც არს ამ სოფლის მოთხრობილება!

არ დაივიწყო ის მოწამებიც,
კეღის გვირგვინი ვისაც დაადგეს,
როცა ისინი ხალხს გზას უკვლევდნენ—
რომ აღარძნდესო, ახალ გზას დაჭიდეს!
და ნუ გშურს ძმაო, რომ შესს სასლშისა
დაქანცულებსა წმინდის ბრძოლითა
ტანჯვას. მალამო, ღელის დროს ბინა
ძისცე ერთგულის, ძმურის სვეკნითა!

ს
ზუსტ

ს ვ დ ა რ ა .

(მ. კოპალეჟისკისა)

ადრე კამბობდი: ზაფხულს ნუ კვლია!
 შექმდგომისა მძაფრი გრიგალი,
 ცის შავი ნისლი, წვიმისა ღვარი
 ეკავილთ დაჯგეხს და მოარტხს კელით,—
 გაზაფხულს იქით ზაფხულს ნუ კვლით!

ესლა კი კამბობ დგება ზამთარი,
 და ფოთლებ-ცვიგნულს მტენართ ევაკილებს
 ეინჯა მსუნსავი მოსწავის, აიკლებს,
 ძალდას თოკლს დასდებს მიწას ავდარი,—
 სთკელი არ მოკა, გველის ზამთარი.

რასაც ზრდა ჰქონდა, გვაიმედებდა,
 რასაც სწეურდა დღისა ნათელი,
 და რის კოკობი ტურთა ევაკილი
 ნაყოფს უებროს ჩვენ გვიქადებდა.—
 მოისრა და მკაცრს ძალას დახუბდა.

მაგრამ შევიცდით, წაგა ზამთარი,—
 თოკლს დადნობს მზისა სხივები,
 დატუდება ეინჯის ფიცხი ჯაჭვები,
 და დედა-მიწა, მკედრეთათ აღმდგარი,
 თკით განასლდება,— წაგა ზამთარი.

რაც დიდხანს იყო შისი უნახულო,
 ყველა მსწრაფელ რეკით აღმოჩენდება,
 შთაბარს მოიხატავს, აღორძინდება,
 ორკეტს მოსაკვალს მოგვრემს დასსულო...
 შამთარს განვიცდით — მიკვა რაფესულო!

მ გ ე ლ ი რ ო მ ი ს ქ ა ლ ა ქ ი .

(იუკენლისა)

როს დაკრძომილის ძეგლის რომის მია და გორანს
 აღვირ-უსსმელის გარყენილებით გარემოცულან,
 როს უოკლეგნით შრომა აღკენება ჰატიოსანი,
 დარბ-ლატაკადაც მოსასყიდლად ჯანმრადებულან,
 ვლტოდეთ იქ, სადაც განძებულის დედლოსის იერთანი,
 აღმადურენითა დაქანცულენი, შეხერებულან.

სანამ მსნუობა შემრხენია მე თმა-ჭაღარას
 და იგერსნი ჩემნი უყვარუნოთ ძალასა გრძნობენ,
 სანამ ლასეზი ცხოვრების ძაფს მისკვს თით-ტარას, —
 მიკაბი, კმარდები ამ ქალაქსა, სადაც მეფობენ
 ანგარება, ძმათ ღალატი, სად ჩხე წამსდარ არს.

დაე, დარჩენ აქ კატულები და მისთანანი,
 და დიდმა რომმა და ისმინოს მათი ყაყანი,
 ვისაც იჯარით აუღია ქუჩის თისრილები,
 სასაფლავნი, კაცთა ლეშნი, რომინი მურაღნი,
 ტანჯულთ მოხთა მიმოსყიდვა, ღმერთთა ტარები.
 დაე, მოცვიკდენ რომის ქალაქს თოკს-მოარულენი,
 მოსაკრახენი, შეიდნებსე მცვეკავ-მომღერნი,
 ჯარი მპარაკთა, კაცის მკელელთა, ფლიდნი მსაჯულნი,
 ქრთამიო დამდგარნი და ქრთამითევე სომართლის მქრულენი...

რა გენა მე რომაა? სიტყუებს ან ვარ ჩვეული,
 და ენა ჩემი უნიჭოსა აქებს გეროდეს;
 არც შემძლიან სულელ-მდიდრის ვიყო მკმაკელი,
 ან მის შვილს ვუთხრა, ურცხვს მოგვისავით, თუ ძამა ოდეს,
 ხრწნაღი სიბერით, შეეკმნება დღისა მლეკელი;
 და ვით სამაგი ცილის მწამე ვერ ვიქმ მტრობასა
 და გასათხოვარს ქალთან ვერ ვგმობ მის სიტყოფა კაცსა.

ზისლით გზორდები წყეულს ქალაქს, სადაც სამართალს,
 შატოსნებას, დაობლებულთ, ბორცვი სხაგრავს,
 სად მოსვენება, ხმის უსულება მაქვს მე მისდილი,
 სად ვარ ურგები, ვით გლასაკი და დაგრდომილი...
 სად რომელი ვურსა ჩვევს მრავალს ცუდს ამბავს,
 გაუგონარსა, საშიშარსა, შემამწუნებელს,
 და ხმას ვერ იღებს, საიდუმლოს გულშია ჭფარავს,
 ვითა ანგარი და კრიუანგი განძის სელ-უსებელს.
 სადაც დიდება, მოსკეტილი სმელთ ვიდითაგან,
 შიმშილს აგაცდინსთ და ვერ დაგსინისთ ცილის-წამებას,
 შიშს განუწყვეტელს, უძილობას, შურსა მტერთაგან,
 მეგობართაგან მცბიერს ლაღატს და დაბეზლებას.

ნუ-თუ, კვირიტნო, ეს არის რომი, თუ ბერძენთ მხარე, —
 რომ მოსიუგლან აქაელნი და ვით წარღვინსა,
 ან ჟამს საშიშარს წაუღეკავსთ სამშობლო არე?
 არა, სხვა ჭირიც მოსდებია ჩვენს ქვეყანასა.

ას-ურისტნიდგან, ორონტოს მხრით, აღმოსავლეთით, ვათეისებო ენას, ჩვენი თვის უცხო და სხეს წამბილწკელს! აჭა, დიაცნი, მოყვანილნი შორეულ ქვეყნით, ცირკთან რომ დგანან და იქერენ გამკლელ-გამომკლელს! შიდათ საჩქაროდ, მოესკიეთ იმ იროსკიშო ეულსედ, მატრით თავსურვილ, მდიდრათ საცმულ, მომსიბეკლეებსა, დელა გულის-თქმის რომ დაიცხროთ მათს სარეცელსედ, მიეცეთ ტანჯვას და სინის განსრწნას დამამდაბლებსა.

დასე, რას გეანან დღეს, რომულო, შენი შვილები ვით გლადიატორთ მათ ჩაუცვამთ ჭრელა-ჭრულები, გეისართ საამოდ ძირს დაბორდღვენ, ან ჯამბაზობენ, წუთის დიდებით იმკობიან და ამაყობენ.

ნეტა ვინ ჰსულაობს დღეს დიდებულ რომს, აქ ვინ
სადგურებს?

ესედავთ ყოვლის მხრით, სამოსით და ტრალ-აღაბანდით ჩვენსედ მომაკადს, ვით ზღვის დელვა, ბერძენთა გუნდებს, ქებულს მტრულობით, გერგობით, მოყვასთ დაჯატით: ნუ იუ ჩვენ ძალგვიძო დავივიწყოთ ესე სტუმრები! ჩვენში მთესკელნი ყოვლის ნიჭის, ბიწიერების, ეს მტკვრმეტყველნი, ცრუ ექიმნი და მატყუარები, ერთად მიმყოლნი თვალთ-მაჭცობის, მეცნიერების... ურცხვი ბერძენი რას არა იქმს, თუ გულისთვის! აბა აჩუქეთ და უბრძანეთ, აფრინდეს ტასა:

მსწრაფელ გაშლის სელებს ის უძღვები ერთის ლუკმის-
არ გატდკინებსთ, შეუდგება აღმაფრენას... [თკის,

გული მისქდება, როს ესედავ აქ ბერძნებს ვატივში...
ი, მასხარა ათინელი რომაელთ ღსინში
ზის და მთვრალს მდიდარს, სასელ-განთქმულს გარყვნილე-
ქებას შესასამს უსირცხვილოდ, როგორც მლიქნელი. [ბითა,
ჭკვა-მალალო, სულელს ეტყუის აღტაცებითა,
შეენებას ფიტავს ღვთის-გლახისს ეს ათინელი
და მსტოვანს დიდკაცს, ჩასრჩუებულს, სულის მღაფავსა
პირში მიახლის ამ სიტყუებისა იგი უტიფრად:
ჟერ მხნედ ბრძანდებით, კარკად კატუობ თქვენს ღონეს,
ხართ ჭერკულესი, დეკთა მძლეკი, ნაქები გმირად. [ჯანსა,

ახა უეურეთ, თუ ბერძენი ვით ატკლის ტყავსა:
მას შეუძლიან გარდაიქმნას სქესი, ბუნება, —
ხან მოგვანკენებს დიატსაგით ჩვენ იგი თავსა,
ხან კი ტურთასა მზითუნასავს დაემსგავსება,
და თავის მკერდით, გარდაშლილით, ვით ნაზი ქალი,
ძალუძს ადვილად მოატყუოს ყოველი თვალღი.

მაგრამ არა თუ მსოლოდ სტრატოკლს აქვს ეს თვისება —
ყველა ბერძენი შობიდავანვე მას ემსგავსება:
თუ თქვენ იტინით, — მასაც სწორედ გარდაედება,
ხელებს იტაცებს მუცელზედა, ხარსარობს, სქდება;
თუ სტირით, — ისიც იპრანსება, ცრემლს ჭყრის, ღრიალებს;

თუ რამ შეგცვიდათ, ცეცხლთან მიდიხ და ითხოვთ ხელსა, —
 ისიც თფილს ტყავში გაეხვევა, სულ მთლად კანკალებს;
 თუ სთქვით, დამცხაო, — მისწრაფლ ბერძენი ოფლს იწ-
 მენდს ცხელსა;
 და ტაშის ცემით თავსა უკრავს და წელში ტყდება,
 რას სასიზღი რამ მის გაბერილს პეტრონს წასცდება.

მაგრამ როდესაც ბილწს ათინელს გნება შეიპყრობს,
 ის ვით მშიერი მსედი რამე მსხვერპლს ეტგერება:
 გინც უნდა იყოთ, თქვენს ოჯახსა ის არ დაინდობს, —
 ის შეაგინებს სარეცელსა მეუღლობისას,
 გერ გადურჩება მას კერც დედა, კერცა ქალწული!
 თითქმის უგბილოს ბეზიასაც თავის მოძმისას
 მისხვერპლად აღიჩნეს გარყვნილებით ის შებილწული...

ერთს მრავალთაგანს.

(მ. კოკალექსიისა)

ნუ აღიჭურვი სასიძოლოდ, ნუცა ქადაგებ! --
 არ გაგწმენდია კიდევ გული, აღსაკვეთი, ალსაკვეთი,
 მცნება მაცხოვრის არ შებილწო! ნუ გვიღადავებ
 ჭეშმარიტებას უცოდველსა ბავით ცოდვილით!
 მის წმინდა სიტყვას ნუ გაისდი უმანკო ფარად
 და ნუ ემსრობი ბილწი განზრახვას და მოქმედებას!
 თორემ შენს რისხვას მტერი შენი მიიჩნევს არად
 და თავს გარდიილებს მკაცრად მჭესვარს შენსა გოდებ
 ვერა აღკვიგვნებ სულს და გულში ციურსა აღსა
 და კერც აკვიშლი ღაღადებით კვირავედ თმასა.

წმინდა გულია, წრფელი გული, მსოფლოდ ძლიერი,
 მსოფლოდ მას ძალუძს სიუკარული და სიძულელი;
 იგი კეთილის მთესველია ამ ქვეყნიერი,
 მისი ღვაწლია, რეგარდამო შექმით ფენილი.
 შეუგინებელ იყავნ სოფლად შენი ცხოვრება,
 საქმენს შენნი სპეტაკ იყენენ ვით თოკლი ცისა! --
 ხმა ღაღადისა მგრძნობარს გულსა მამინ მოხედება,
 და შენც შეგმოსავს მარადისად სსივი ძლევისა.
 მამინ აღსკვენ საქადაგოდ ბავენი შენნი --
 და შეუკსულად განიბნიკენ უოკლნი მტერნი!

ბოუერების სამხედრო გალობა.

განა არ იცით, ბოუერთ ერმა, ერმა საჭებმა,
 ასე დიდხანს რომ მონობაში იყო ტანჯული,
 თაჰის-უფლებას და სამართალს, სრულ-ცნობიერმა,
 უმისკერძლავ თვისი მან ქონება, სორცი და სული?!..
 გამოეღაძქრეთ, ჩვენო ძმებო, მთა-გორით, კელით!
 დრო მოსლოკდა, გარდავიგდეთ ჭედით უდელი!
 და კადიდებდეთ, ვის ღკძლითა და ვის სიჭკელით
 თაჰის-უფლება მოკვენიტოს, მასთან ყოველი!..

განა არ იცით, ჩვენი მსარე, მსარე უცნობი,
 სადაც უცხონი სსკა ქვეყნიადგან ძვირად გვიჩასაკს,
 ყოველგვარ ბუნების სიმდიდრითა არის შეძკული,
 და შეკებებითაც სამოთხისა კუნჭულს გვიხატავს?!..
 ტრანსკავალენო ეს გალობა ყოველგან დაღადაბს,
 სადაც მსწრაფლ ჩვენუნით უკუნეჭვა თაჰსედ მტრის ჟარი!..
 და სადაც ჩვენის გამარჯვების გრგინვა ასლა სჭექს,
 იქ არის ჩვენი სამშობლო და ჩვენი სასლ-კარი!..

განა არ იცით, ამ სამეფომ, ბოუერთ სამეფომ,—
 ასალ-ნა'ხარდმა, ერთმა-მუჭამ სსკათა სადარად,—
 ინგლისა, დიდი ცასიჭეშეთში და დიდებული,
 იძულებული ჰყო, გაისადა თვის თანა-დარად?!...

ტრანსკაალელხო! წმინდა არის ჩვენი სურვილი,
ჩვენ უსამართლოდ განაგრებით, გვეტანჯავს სირცხვილ
მაგრამ უფალი ღმერთი იყო ჩვენი მფარველი, —
დღესაც, მერწმუნეთ, ის იქნება ჩვენი დამსახული..
დიდება უფალს! ერს ღვთის მოსავს კაშა და კაშა!..

— . . . —

...

ს ა რ ჩ ე ვ ი .

1864 წ.

გვერდი.

გადის დრო და თან მკვლევს მე ძალას	5
ყველაზედ-უფრო (ვ. კოსტომაროვის ლექსად ნათარგმნისაგან, მქონდა ჯერჯოკე სიტუა-სიტუად ნათარგმნიც)	6

1865 წ.

ყველანი მძინები ჯართ (ა. ზღუშნიკეის ნათარგმნისაგან)	8

1867 წ.

ჩადრი (მ. მისაილოვის ნათარგმნისაგან)	10
ცხენი და კირი (მ. ვეინბერგის ნათარგმნისაგან)	14
ვინც სიღრუის და ბორბოტების დროს (ს. დუროვის ნათარგმნისაგან)	17

1868 წ.

სიმღერა განდგომილთა	18
გარდაცვალებაზედ	20
ძნე ამობრწყინდა, დაჰსედა მთასა	21
ემაწვილას ტირილი	22
როცა ზამთარში გაჭირვებული	23
შესკედრა	25
მუშას	26

	ბვერდი.
მთესკელი	27
გალობა მორწმუნეთა	29
	1869 წ.
კილოს მიმოქცევა	31
	1881 წ.
ძველი რუმის ქალაქი (დ. მინაევის აღქმად ნათარგ- მნისაგან, შესწორებულია პროფესორის ნ. ილალოვეშხენსკის სიტყვა-სიტყვად ნათარგ- მნთანაჲ)	36
	1896 წ.
ერთს მრავალთაგანს	42
	1899 წ.
ბორების სამსჯედრო გალობა (უცნობის ნათარგმნი- საგან, რომელიც გაჩეიმა „კაკაზმა“ „ძოს- კოვის უწყებებისაგან“ გადმობეჭდა	43

ამ ლექსთაგან მეორე, მეცამეტე, მეთუთხმეტე და უკანასკელი
ოთხი პირველად იბეჭდება.